

Il grond project per in parc da la natira è i dal Rain giu. Il project da la Val Calanca ha pli grondas schanzas da reussir – qua da vesair è la «Cascata del Frott», datiers dad Agio, che faschess er part dal parc da natira.

FOTO MAD

Il grond in flop, il pitschen top

Novs parcs da la natira n'èn betg fitg probabels en il Grischun cun excepziun da la Val Calanca

ANDREAS CADONAU/FMR

■ **Cun il Na da las vischnancas dal Partenz al parc Reticon la fin da l'emna passada è il pli grond project per in parc da la natira en il Grischun giud maisa. Il pli pign project, lantschè da las trais vischnancas da la Val Calanca percenter, ha bunas schanzas da reussir, cun ina quarta vischnanca.** Analisà la votaziun da la fin da l'emna en il Partenz n'ha *Hendrik Bang* betg. L'inschigner forestal è mainafatschenta dal parc da la natira Val Calanca. In project instradà da trais vischnancas da la val dal Grischun dal Sid. Hendrik Bang ha regurdà che quellas vischnancas da la Val Calanca hajan gia fatg part al project parc Adula. E la populaziun haja avant tschintg onns sustegnì il parc Adula en la votaziun cun 70 procent da las vuschs. In project che otg vischnancas han dentant refusà ed uschia sepulì. «Sunter quella decisiun èn las vischnancas dal Val Calanca sa decididas da realisar in parc da la natira.» Tenor las indicaziuns da Hendrik Bang in project en ina categoria pli bassa

ch'il parc Adula cun sia zona da coc e zona circumdanta. «Jau sent blera energia positiva nà da la populaziun vers il parc da la natira Val Calanca.»

Pli simpel en in territori surveaivel Il mainafatschenta dal parc è persvadi ch'i è pli simpel da realisar e discutir in tal project cun ina populaziun da passa 400 persunas en in perimeter surveaivel. Hendrik Bang ha regurdà a divers events organisads dal parc che hajan carmalà pli blera glied che spetgà. «I dat sa chapescha persunas ch'èran cunter il parc Adula è ch'èn ussa cunter il parc Calanca. En in discurs persunal cun quellas persunas hai jau dentant senti blera chapientscha per noss project.» L'emprim obstachel per il studi da realisabladad ha il parc gia surpassà. La vischnanca da Santa Maria giudim la Val Calanca ha medemamain giavischà da sa participar al parc. «Uschia vegnan pli probabel quatter vischnancas a decider la fin 2022 u l'entschatta 2023 la dumonda da francar il parc da la natira Calanca per ils proxims diesch onns.» Part

al perimeter dal parc Val Calanca fa era ina surfatscha sisum la val en possess da la vischnanca da Mesocco.

Betg sorprendida da la decisiun

Prendi per enconuschientscha la decisiun da las vischnancas dal Partenz ha la gestiunaria dal WWF Grischun, *Anita Mazzetta*. Ella ha ditg da «betg esser surstada» da quella decisiun era sch'ella deplorescha quai. La valur dad in parc da la natira vesa la gestiunaria dal WWF da transferir savida ed ella ha manegjà ch'in tal parc possia sensibilisar la populaziun per la natira. «Da l'autra vart è in parc in project da promover l'economia regiunala.» Anita Mazzetta ha discurrì dad ina campagna emozionala cumbinada cun fatgs che na constettian betg. Ina maschaida che haja gia procurà per naufragi tar il parc Adula. «Jau sun dentant spangiada sin las alternativas ch'ils adversaris dal parc empermettan mintgamai a chaschun da las votaziuns.» Per regla spetgan ins adumbatten sin talas alternativas. La votaziun sco tala na mida dentant nagut vid la strategia dal WWF sco

quai che Anita Mazzetta ha confermà. Ella ha menziunà ch'ils parcs da la natira sajan plitost part da la strategia da la Pro Natura e betg dal WWF.

Pro Natura s'engascha vinavant

Tar la Pro Natura deplorescha ins la decisiun da las vischnancas dal Partenz. Il mainafatschenta da l'organisaziun per la protecciun da la natira, *Armando Lenz*, ha punctuà che la Pro Natura na saja betg stada involvida en la campagna da votaziun. Uschia desistia l'organisaziun da prender posiziun. Consequenzas tar la strategia da la Pro Natura n'haja la decisiun cunter il parc Reticon betg. «Nus ans engaschain vinavant da porscher spazi a la natira.» Ulteriuras iniziativas per parcs da la natira beneventia la Pro Natura, ha Armando Lenz ditg. Tant pli perquai ch'i saja pussaivel dad integrar la populaziun en tals projects. Gronda speranza ha la Pro Natura vers las activitads da chantun e Confederaziun da promover la biodiversità. E la Pro Natura vesa era las vischnancas e regiuns obligadas da realisar quella strategia.

Dapli ch'in Na

Il signal dal suveran da las vischnancas dal Partenz è sorprendent

ANDREAS CADONAU/FMR

I dat resultats da votaziun ch'èn dapli che sulet ina simpla decisiun pro u contra. In da quels resultats è il verdict dal suveran da las vischnancas dal Partenz da la fin d'emna vers ils plans da realisar sur ils cunfins nazionals in parc da la natira. In project instradà per promover l'economia regiunala. In na dovra betg in grond sensori politic per esser conscient ch'in tal project frunta sin sceptica tar la populaziun dal Partenz.

C h'il verdict contra il parc da tuttas vischnancas involvidas è uschè cler fa tuttina surstar. Pareglia cun las discussiuns publicas dal parc Adula d'avant tschintg onns n'han ils events d'infurma-

ziun en las vischnancas dal Partenz betg sveglia bleras emozions. La fin finala ha in campagna da facebook tanschi per far cupitgar la chargia. Cler, il perimeter dal parc Reticon è stà grond ed el surpassa il cunfin nazional, aspects che pon gia promover gronds dubis.

Tuttina han bleras e blers votants nizzegia l'ocasiun da bittar in Na en l'urna la fin da l'emna passada per signalisar lur malaveglia vers las organisaziuns per la protecciun da la natira. Era en connex cun ils animals da rapina e la votaziun da la lescha da chatscha da l'atun passà. Almain ina part da la populaziun muntagnarda na senta betg prendida seriusa. Ella ha il sentiment ch'ina maiortad da la Bassa veglia sfurzar si ad els las reglas da

«La populaziun ha signalisà malaveglia»

Andreas Cadonau

giu da sa cumportar cun la natira, reglas che cuntrafetschian a l'atgna tenuta e la moda da viver. Ina maiortad sustegnida da las organisaziuns per la protecciun da la natira.

Vesan quellas organisaziuns en il verdict dal suveran da las vischnancas dal Partenz sulet il resultat dad ina campagna da fake news, snegan ellas almain per part ils fatgs. Da la valur da la natira ed ina intacta cuntrada per in chantun turistic sco il Grischun, na ston ins betg discutir. La biodiversità vegn a giugar anc ina pli gronda rolla ils onns proxims. Promover e proteger quella natira e nizzegiar ses potenzial economic pon ins la finala sulet comunablamain, uschiglio datti opposiziun fundamentala che serve a nagin.